

Aanvullend onderzoek Sleedoornpage Thorbeckeweg, Zaandam

Onderwerp: Aanvullend onderzoek Sleedoornpage Thorbeckeweg, Zaandam

Projectnummer: 368983

Referentienummer: SWNL0258639

Datum: 24-03-2020

1 Inleiding

1.1 Projectbeschrijving

Vervoerregio Amsterdam werkt samen met de projectpartners gemeente Zaanstad, gemeente Oostzaan, provincie Noord-Holland en Rijkswaterstaat om de doorstroming van het openbaar vervoer, wegverkeer en fietsverkeer op en nabij de Thorbeckeweg – N516 te verbeteren. In het project Aanpak Verkeersdruk Ambacht N516 Thorbeckeweg (AVANT) dat zich in de planuitwerkingsfase bevindt, worden verschillende maatregelen getroffen om de doorstroming te verbeteren, zoals uitbreiding van wegen, een fietsbrug, een fietstunnel en een onderdoorgang voor het wegverkeer ter hoogte van de Wibautstraat. Tevens wordt een bestaand tankstation verplaatst langs de N516 en wordt bij de Poelenbrug een nieuw kruispunt aangelegd. Ter hoogte van de kruising N516 en Wibautstraat zal de N516 verdiept worden om een ongelijkvloerse kruising van het oost-west verkeer met het noord-zuid verkeer op de Wibautstraat te realiseren.

In de planvoorbereidingsfase is een voorkeursalternatief vastgesteld. Dit voorkeursalternatief is het meest kansrijk, biedt de meeste voordelen, heeft een breed draagvlak onder omgevingspartijen en het is het enige alternatief dat een robuuste oplossing biedt voor het kruispunt Vijfhoek. Het biedt tevens de beste inpassingsmogelijkheden voor de HOV-maatregelen en heeft de hoogst gemiddelde snelheden voor OV en het wegverkeer. In de planuitwerkingsfase wordt de technische en financiële haalbaarheid van het project nader onderzocht. Sweco Nederland B.V. (vanaf nu Sweco genoemd) werkt in opdracht van Vervoerregio Amsterdam aan de planuitwerking van het project door onder andere het opstellen van een Referentie Ontwerp en het uitvoeren van alle benodigde onderzoeken om de technische en financiële haalbaarheid van het project te onderzoeken.

1.2 Aanleiding en doel

Door Sweco is ten behoeve van de planuitwerking een verkennend natuuronderzoek uitgevoerd (de Vries, 2019). Uit het verkennend natuuronderzoek blijkt dat in het plangebied sleedoorns voorkomen en dat aanwezigheid van de beschermde vlindersoort sleedoornpage niet kan worden uitgesloten binnen het plangebied. Om vast te stellen dan wel uit te sluiten of genoemde soort binnen het plangebied voorkomt, is aanvullend veldonderzoek noodzakelijk en uitgevoerd.

Doel van het aanvullend veldonderzoek is om vast te stellen dan wel uit te sluiten of de sleedoornpage aanwezig is en of het voorgenomen plan een negatief effect heeft op genoemde soort waardoor een ontheffing op de Wet natuurbescherming noodzakelijk is.

1.3 Ligging van het plangebied en voorgenomen werkzaamheden

De Thorbeckeweg N516 ligt in Zaandam Zuid (figuur 1). Op twee plaatsen binnen het plangebied staan een aantal sleedoornstruiken (figuur 2a en 2b). Ter plaatste van het tankstation (Shell) op het kruispunt Wibautstraat – Thorbeckeweg is een kleine hoeveelheid sleedoorn waargenomen (circa 2-5% van totale vakken; figuur 2a), ter plaatste van de duiker Zuidervaart -Braak is ook een kleine hoeveelheid sleedoorn tegengekomen (circa 2-

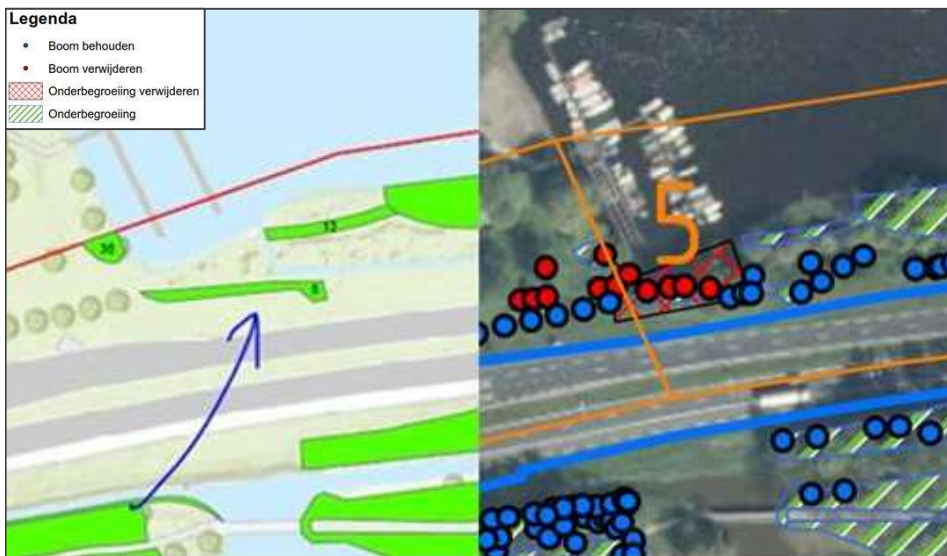
5% van totale vakken; figuur 2b) (Verbon, Noordman en de Vries, 2019). De sleedoorns op het kruispunt zullen gehandhaafd blijven, de struiken bij de duiker zullen verwijderd worden. Deze twee locaties zijn in dit aanvullende onderzoek bekeken.

Figuur 1. Ligging van het plangebied.

Afbeelding 2a. Onderzoekgebied waarin de sleedoorns bij het kruispunt Wibautstraat -Thorbeckeweg aanwezig zijn.

Afbeelding 2b. Onderzoekgebied waarin de sleedoorns bij de duiker Zuidervaart - Braak staan.

2 Wettelijk kader

2.1 Wet natuurbescherming: soortenbescherming

In de Wet natuurbescherming is de soortenbescherming in Nederland geregeld. Hierbij onderscheiden we drie verschillende beschermingsregimes waaraan verschillende verbodsbepalingen zijn gekoppeld:

- soorten Vogelrichtlijn (artikel 3.1. e.v.);
- soorten bijlage IV Habitatrichtlijn, bijlage I Verdrag van Bern (artikel 3.5 e.v.);
- andere soorten (artikel 3.10 e.v.).

Voor beschermde soorten die niet zijn vrijgesteld en waarvoor de voorgenomen activiteiten strijdig zijn met de bepalingen in de wet, dient een ontheffing Wet natuurbescherming te worden aangevraagd. Deze kan alleen worden verleend, indien de gunstige staat van instandhouding niet in het geding is. Voor vogels geldt in afwijking hierop dat voor versterking geen ontheffing nodig is, indien de gunstige staat van instandhouding niet in het geding is. Een uitgebreidere toelichting over het soortenbeschermingsregime is te vinden in de bijlage

2.2 Beoordelingskader

Uit de Wet natuurbescherming volgt dat het zonder ontheffing of vrijstelling niet is toegestaan om verbodsbepalingen ten aanzien van vogels (art. 3.1), Habitatrichtlijn Bijlage IV soorten (hieronder vallen onder andere alle vleermuissoorten) (art. 3.5) en andere beschermde soorten (art. 3.10) te overtreden. Om te voorkomen dat verbodsbepalingen worden overtreden, kunnen mitigerende maatregelen worden getroffen. Indien deze mitigerende maatregelen tijdig functioneel zijn en zodanig dat daardoor geen sprake is van een overtreding van verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming, dan kunnen werkzaamheden doorgang vinden zonder ontheffing. Indien deze mitigerende maatregelen niet tijdig functioneel zijn, is sprake van een overtreding van verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming en dient een ontheffing Wet natuurbescherming aangevraagd te worden. In dat geval moet (veelal) compensatie plaatsvinden om de gunstige staat van instandhouding van de betreffende soort(en) te kunnen garanderen.

3 Methode

De sleedoornpage is sterk afhankelijk van zijn waardplant (sleedoorn en enkele andere gecultiveerde *Prunus*-soorten). Aangezien de vlinders vrij onopvallend zijn en ze vrij verborgen leven, kan de aanwezigheid van de sleedoornpage het beste worden vastgesteld door de eitjes van de soort te zoeken.

De soort overwintert als ei. De eitjes zijn wit en plat - zie figuur 3 - en hebben een ribbelpatroon: een soort golfballetje en zijn vooral in de winter en het vroege voorjaar te vinden (wanneer nog geen blad aanwezig is), in oude sleedoorns die zonnig staan, op de grens van oud en jong hout in de oksels van sleedoornstakken tussen 50 en 170 cm van de grond (Bos et al., 2006).

Figuur 3. Voorbeeld van sleedoornpage-eitjes (Foto: Peter Hoppenbrouwers, www.vlinderstichting.nl).

Het onderzoek heeft plaatsgevonden op donderdag 27 februari 2020 door een deskundig ecooog¹. Op dit moment was nog geen sprake van uitbundige bladgroei aan de struiken, waardoor het hout goed bekeken kon worden. Het veldbezoek is uitgevoerd in de ochtend en vroege middag. De weersomstandigheden tijdens dit bezoek waren 4°C, droog, 7/8 bewolkt met een windkracht van 3 Bft uit het zuidwesten.

4 Resultaten

Binnen het plangebied zijn op twee plaatsen sleedoorns aangetroffen. Er zijn geen eitjes van de sleedoornpage aangetroffen op de sleedoorns binnen de twee onderzoeksgebieden. Een impressie van de onderzoeksgebieden wordt weergegeven in figuur 4 en 5.

Figuur 4. Een impressie van het onderzoeksgebied bij het kruispunt Wibautstraat -Thorbeckeweg.

¹ Onder een ecologisch deskundige wordt een persoon verstaan die aantoonbare kennis en ervaring heeft op het gebied van soort specifieke ecologie doordat deze: op HBO- of universitair niveau een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie, en/of als ecooog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau dat is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus en/of werkzaam is voor een terrein beherende organisatie zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenbescherming en is aangesloten bij en werkzaam voor de daarvoor in Nederland bestaande organisaties, en/of zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenmonitoring en/of -bescherming

Figuur 5. Een impressie van het onderzoeksgebied bij de duiker Zuidervaart - Braak.

5 Conclusie

Er zijn binnen het plangebied geen eitjes van de sleedoornpage aangetroffen. Effecten van de werkzaamheden op de sleedoornpage zijn daarom uitgesloten. Het aanvragen van een ontheffing Wet natuurbescherming voor de sleedoornpage is niet noodzakelijk.

Aangezien sleedoornpages over de jaren heen op verschillende struiken eitjes leggen, is het van belang om de sleedoorns te verwijderen voor de volgende eilegperiode: dat is voor half augustus (Bos et al., 2006). Is dit niet mogelijk, dan dient opnieuw onderzoek naar sleedoornpage-eitjes op de te verwijderen sleedoorns te worden uitgevoerd.

Bronnen

- Bos, F., Bosveld, M., Groenendijk, D. van Swaay, C., Wynhoff, I. (2006). Sleedoornpage *Thecla betulae*. In: Nederlandse Fauna 7 - De dagvlinders van Nederland. KNNV uitgeverij, blz. 148-151.
- Provincie Noord-Holland (2016). Verordening vrijstellingen soorten Noord-Holland. Provinciaal Blad Nr. 6151.
- Verbon, Noordman en de Vries (2019). Groenplan AVANT D1.0. Sweco rapport referentienummer: Groenplan Avant_D1.0.
- Vries, D. de (2019). Verkennend natuuronderzoek AVANT Thorbeckeweg (N516) te Zaandam. Sweco rapport referentienummer: Aanvullend onderzoek Sleedoornpage Thorbeckeweg.docx.
- Vlinderstichting. Laatst geraadpleegd via www.vlinderstichting.nl op 12 maart 2020.

Bijlage

In de Wet natuurbescherming is de soortenbescherming in Nederland geregeld. Hierbij onderscheiden we drie verschillende beschermingsregimes waaraan verschillende verbodsbepalingen zijn gekoppeld:

Soorten Vogelrichtlijn (artikel 3.1. e.v.)

- Lid 1) Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen.
- Lid 2) Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.
- Lid 3) Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben.
- Lid 4) Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen.
- Lid 5) Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

Soorten bijlage IV Habitatrichtlijn, bijlage I Verdrag van Bern (artikel 3.5 e.v.)

- Lid 1) Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.
- Lid 2) Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.
- Lid 3) Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.
- Lid 4) Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen.
- Lid 5) Het is verboden planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Andere soorten (artikel 3.10 e.v.)

- Lid 1) Onverminderd artikel 3.5, eerste, vierde en vijfde lid, is het verboden:
 - onderdeel a. in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A, bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen;
 - onderdeel b. de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen, of
 - onderdeel c. vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B, bij deze wet, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen. Voor *Vogelrichtlijn- en Habitatrichtlijnsoorten* dat voortplantingsplaatsen en rustplaatsen (inclusief functionele leefomgeving) van beschermde soorten niet opzettelijk verstoord of vernietigd mogen worden en dat exemplaren van beschermde soorten niet opzettelijk mogen worden gedood of verwond. Onderzoeken naar het voorkomen vanuit de *Vogelrichtlijn- en/of Habitatrichtlijn*, hebben een geldigheidsduur van drie jaar. Na deze termijn dient het onderzoek te worden geactualiseerd.

Voor *Andere beschermde soorten* geldt dat voortplantingsplaatsen en rustplaatsen (inclusief functionele leefomgeving) van beschermde soorten niet (opzettelijk) vernietigd mogen worden en dat exemplaren van beschermde soorten niet (opzettelijk) mogen worden gedood of verwond. Verbodsbepalingen ten aanzien van de verstoring zijn niet van toepassing op deze soorten. Ten aanzien van de *Andere beschermde soorten* geldt dat het bevoegd gezag (provincies c.q. ministerie van LNV) de vrijheid heeft om soorten binnen deze categorie onder voorwaarden vrij te stellen van de verbodsbepalingen uit artikel 3.10 Wet natuurbescherming. Onderzoeken naar het voorkomen van *Andere beschermde soorten* hebben een geldigheidsduur van vijf jaar. Na deze termijn dient het onderzoek te worden geactualiseerd.

Met artikel 3.10 van de wet wordt het mogelijk gemaakt om die bescherming op te heffen om redenen die onder meer verband houden met ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden of verband houden met onder meer het bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen. Met artikel 4 van de verordening van provincie Noord-Holland wordt een dergelijke vrijstelling gegeven. De diersoorten waarop de vrijstelling ten behoeve van ruimtelijke ingrepen ziet, worden genoemd in tabel 1. In artikel 5 van deze verordening is de meldings- en rapportageplicht opgenomen. Deze zijn opgenomen, zodat er een goed beeld gehouden kan worden op welke manier er van de vrijstelling gebruik wordt gemaakt en de vrijstelling niet zorgt voor een verslechtering van de desbetreffende soort. Ook zijn hier een aantal artikelen opgenomen die helderheid verschaffen over wie de vrijstelling mag gebruiken en wordt de link met het Faunabeheerplan vastgelegd. Voordat er tot uitvoering van de vrijstelling overgegaan mag worden, moet de intentie tot uitvoering aan de provincie worden gemeld. Dit zodat het bevoegd gezag op de hoogte is van het gebruik van de door hen verleende vrijstelling en de mogelijkheid heeft tot (steekproefsgewijze) controle. In de melding zal de eigenaar, de grondgebruiker of degene aan wie namens hem, conform artikel 3.15 zevende lid van de wet, toestemming is verleend, aangeven wanneer er waar uitgevoerd zal worden op grond van de vrijstelling. Eventuele latere wijzigingen van dit voornemen moeten ook worden doorgegeven. Ter controle op de gunstige staat van instandhouding van de soort en in verband met de evaluatie van de toegepaste werkwijze is het van belang dat de grondgebruiker aan het einde van de periode van uitvoering rapporteert (provincie Noord-Holland, 2016).

Voor beschermde soorten die niet zijn vrijgesteld en de voorgenomen activiteiten strijdig zijn met de bepalingen in de wet geldt een ontheffingsplicht. Deze kan alleen worden verleend, indien de gunstige staat van instandhouding niet in het geding is. Voor vogels geldt in afwijking hierop dat voor verstoring geen ontheffing nodig is, indien de gunstige staat van instandhouding niet in het geding is. Het is ook mogelijk om voor beide categorieën soorten te werken volgens een goedgekeurde gedragscode die is afgestemd op de wet. Er is dan geen ontheffing nodig.

Tabel 1 Vrijgestelde soorten in Noord-Holland (Provincie Noord-Holland, 2016)

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam
Zoogdieren	
Aardmuis	<i>Microtus agrestis</i>
Bosmuis	<i>Apodemus sylvaticus</i>
Dwergmuis	<i>Micromys minutus</i>
Dwergspitsmuis	<i>Sorex minutus</i>
Egel	<i>Erinaceus europaeus</i>
Gewone bosspitsmuis	<i>Sorex araneus</i>
Haas	<i>Lepus europeus</i>
Huisspitsmuis	<i>Crocidura russula</i>
Konijn	<i>Oryctolagus cuniculus</i>
Ondergrondse woelmuis	<i>Pitymys subterraneus</i>
Ree	<i>Capreolus capreolus</i>
Rosse woelmuis	<i>Clethrionomys glareolus</i>
Tweekleurige bosspitsmuis	<i>Sorex coronatus</i>
Veldmuis	<i>Microtus arvalis</i>
Vos	<i>Vulpes vulpes</i>
Woelrat	<i>Arvicola terrestris</i>
Amfibieën	
Bruine kikker	<i>Rana temporaria</i>
Gewone pad	<i>Bufo bufo</i>
Kleine watersalamander	<i>Triturus vulgaris</i>
Meerkikker	<i>Rana ridibunda</i>
Middelste groene kikker	<i>Rana esculenta</i>

Naast bovengenoemde verbodsartikelen bevat de Wnb een algemeen geldende zorgplicht, zie hieronder. Deze zorgplicht is te allen tijde van toepassing en geldt ook voor niet beschermde flora en fauna:

Zorgplicht (artikel 1.11)

- lid 1) Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving.
- lid 2) De zorg, bedoeld in het eerste lid, houdt in elk geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt voor een Natura 2000-gebied, een bijzonder nationaal natuurgebied of voor in het wild levende dieren en planten:
 - onderdeel a. dergelijke handelingen achterwege laat, dan wel,
 - onderdeel b. indien dat achterwege laten redelijkerwijs niet kan worden gevergd, de noodzakelijke maatregelen treft om die gevolgen te voorkomen, of
 - onderdeel c. voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk beperkt of ongedaan maakt.
- lid 3) Het eerste lid is niet van toepassing op handelen of nalaten in overeenstemming met het bij of krachtens deze wet of de Visserijwet 1963 bepaalde.

Verantwoording

Titel Aanvullend onderzoek Sleedoorpage
Thorbeckeweg, Zaandam

Projectnummer 368983

Referentienummer SWNL0258639

Revisie D1.0

Datum 24-03-2020

Auteur Daisy de Vries

E-mailadres daisy.devries@sweco.nl

Gecontroleerd door Maikell Verkade

Paraaf gecontroleerd

Goedgekeurd door

Paraaf goedgekeurd

Johan Vreugdenhil

